Helsedirektoratet

Returadresse: Helsedirektoratet, Postboks 220 Skøyen, 0213 Oslo, Norge

Landets kommuner

Deres ref.:	
Vår ref.:	21/30362-4
Saksbehandler:	Magne Jebe Rekvig
Dato:	09.08.2021

Brev til landets kommuner om testing av barn og ungdom under 18 år, samt personer over 18 år i utdanningsinstitusjoner, som grunnlag for unntak fra smittekarantene

Dette brevet er sendt til landets kommuner via landets statsforvaltere, med kopi til andre aktuelle. Kommunene bes videresende til sine kommuneoverleger.

Anbefalingen til landets kommuner

Ved skolestart anbefales det at skoler og barnehager åpner på grønt nivå, men kommunene må selv vurdere egen smittesituasjon ved utbrudd om dette er forsvarlig.

Det er kommuneoverlegen i hver kommune som må vurdere nivået i trafikklysmodellen, slik praksis har vært hele tiden. Målet er at barn og unge bør ha en mest mulig normal hverdag med ordinære barnehage- og skoletilbud, og tilgjengelige helsetilbud for å ivareta deres fysiske og psykiske helse, læring, sosiale relasjoner og trivsel.

På grønt nivå anbefales som kjent vanlig organisering av klasser og skolehverdag, og normalt renhold. Man skal imidlertid fortsette med å opprettholde god håndhygiene og unngå håndhilsning og klemming. Både ansatte og elever skal fortsatt holde seg hjemme ved nyoppståtte luftveissymptomer. Skoler må ha beredskapsplaner for å raskt kunne skifte til gult og rødt nivå.

Endringer i covid-19-forskriften fra 16. august vil unnta barn og unge fra smittekarantene hvis de gjennomfører testing i samsvar med retningslinjer

Fra 16. august vil det for personer under 18 år som ikke er husstandsmedlemmer eller tilsvarende nære ("øvrige nærkontakter") til den smittete personen være en mulighet for å erstatte smittekarantene med testing i samsvar med retningslinjer. Dette vil fremkomme av § 4 tredje ledd.

Helsedirektoratet
Avdeling kommunale helse- og omsorgstjenester
Jon Hilmar Iversen
Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Det vil også komme en ny bestemmelse i § 4b som gir kommunelegen myndighet til å beslutte at personer over 18 år skal kunne teste seg i stedet for å være i smittekarantene. Det anbefales at også elever/studenter over 18 år i videregående, høyskole og universitet testes i stedet for å settes i smittekarantene. Kommunelegene må selv vurdere og fatte særskilte beslutninger (vedtak, enten enkeltvedtak eller lokale forskrifter) for at denne gruppen skal kunne gjennomføre testing og med det få unntak fra smittekarantene.

Testing kan ofte gi unntak fra smittekarantene for barn og unge

Fordi vaksinedekningen er økende og de med høyest risiko for å få alvorlig forløp er beskyttet, er det innført noen lettelser i karanteneordningen. Smittekarantene kan i mange tilfeller erstattes av testing.

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet vurderer at det nå er forsvarlig å gi unntak fra smittekarantene, i samsvar med nye retningslinjer, for uvaksinerte personer under 18 år som er nærkontakter, dvs. at de har vært nærmere enn 2 meter fra en smittet person i mer enn 15 minutter. Dette bør også gjelde elever/studenter over 18 år i opplærings- og utdanningsvirksomheter, etter beslutning fra kommunelegen. Dersom testing ikke lar seg gjøre må hele karanteneperioden gjennomføres. Husstandsmedlemmer eller tilsvarende nære kontakter, typisk kjærester eller elever som bor på samme hybel, må fortsatt være i smittekarantene

Helsedirektoratet og FHI anbefaler implementering av et testregime som gir unntak fra karantene for denne gruppen og anser dette som særlig viktig for barn og unge for å minimere uforholdsmessig bruk av karantene.

Anbefalinger om testregimer

Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet vurderer at testing i samsvar med retningslinjer bør gi unntak smittekarantene for personer som ikke er husstandsmedlemmer eller tilsvarende nære kontakter til den smittete personen ("øvrige nærkontakter") som er

- under 18 år
- elever/studenter over 18 år i opplærings- og utdanningsvirksomheter

Dette gjelder:

- *kun smittekarantene, ikke innreisekarantene.*
- *kun øvrige nærkontakter, ikke husstandsmedlemmer eller tilsvarende nære kontakter til den smittede*

Dersom testing i samsvar med retningslinjer ikke gjøres, må vanlig smittekarantene gjennomføres.

Anbefalte retningslinjer for personer over 13 år (aktuelt i ungdomsskole, videregående, høyskole og universitet)

- Nærkontakter testes raskest mulig (dag 1). Ved negativt testsvar kan de unntas smittekarantene. Bruk av antigentest fremfor PCR gir i dette tilfellet raskt testsvar som er av stor nytte.
- Deretter test på dag 3 og dag 5. Ved fortsatt negative testsvar kan de unntas smittekarantene.

Anbefalte retningslinjer for barn i barnehage og barneskole (barn inntil 12 år, samt 13-åringer på barneskole):

- Testes raskest mulig (dag 1). Ved negativt testsvar kan de unntas smittekarantene. Bruk av antigentest fremfor PCR gir i dette tilfellet raskt testsvar som er av stor nytte.
- Deretter test på dag 3, 4 eller 5 (valgfri dag). Ved fortsatt negative testsvar kan de unntas smittekarantene.

Det er opp til kommunen å beslutte hvordan testregimet skal gjennomføres

Alternativer som kan skisseres er:

1. **Testing på kommunal teststasjon:** Dette kan være hensiktsmessig for at første test kan gjennomføres raskt i påvente av at man etablerer testregime 2 (testing i institusjon) eller 3 (selvtesting). Gjennomføring ved teststasjon gir god kontroll med at folk møter opp, men kan medføre lang reisevei og være upraktisk for enkelte. Antigentest eller PCR kan benyttes.
2. **Selvtesting:** Nærkontakter får utlevert utstyr til selvtesting (antigen hurtigtest) med bruksanvisning, opplæringsmateriell etc., eller henvisning til dette. Det er gode erfaringer fra videregående og høyskole/universitet med dette. Ved et godt system for utdeling av tester, opplæring i bruk, tilgang på veiledning og oppfølging ved positive testsvar, kan dette også være egnet i ungdomsskole. Yngre barn kan ev. testes hjemme av sine foresatte. Alle positive selvtester må bekreftes med ny test i regi av helsetjenesten.
3. **Testing i institusjon (barnehage, skole, universitet etc.):** Dette kan skje ved at kommunen stiller opp med personell, eksempelvis fra kommunal teststasjon, eller personell ved institusjonen med opplæring. Antigentest er mest aktuelt, men PCR kan også benyttes. Observert selvprøvetaking kan være et godt alternativ fra ungdomsskolealder og oppover. Prøvetaking gjøres da av testpersonen selv under oppsyn og ev. veiledning, mens analyse og avlesning av prøveresultat gjøres av helsepersonell eller annet opplært personell. Gjennomføring på institusjon gir god kontroll med at folk møter opp og vil være mer praktisk for individene da man unngår reisevei.

Bruk av antigen hurtigtest fremfor PCR gir raskt testsvar som spesielt ved første test er av stor nytte for å begrense karanteneperiode.

Både testing i institusjon (alt. 2) og selvtesting (alt 3.) har vært prøvd ut hos ungdom med gode erfaringer. Det kan være ressurskrevende å komme i gang, men etter at 1-2 tester er gjennomført er dette noe som kan skje uten stor ressursbruk.

Som tidligere presiseres det at testing ikke skal medføre at helsesykepleiere blir tatt ut av det ordinære tilbudet i helsestasjon og skolehelsetjenesten. Pedagogisk personell er ikke tiltenkt å gjennomføre testing, men bør være behjelpelig med å tilrettelegge for dette. Både skolehelsetjenesten og elevrådet kan med fordel involveres inn i planleggingen.

Helsehjelp og samtykke

Testing i regi av kommunehelsetjenesten (alt. 1 og 2 over) er å anse som helsehjelp der testresultater skal meldes til MSIS og det kreves samtykke fra foreldre til barn under 16 år. Selvtesting (alt. 3) er ikke å anse som helsehjelp da dette gjøres av den enkelte, og resultatet er heller ikke er meldepliktig til MSIS og krever heller ikke formelt samtykke. Der man bruker

selvtester, må foresatte informeres og gis mulighet å reservere seg mot at barna testes. Foresatte er etter barnelova § 30 forpliktet til gi sine barn forsvarlig omsorg og de har rett og plikt til å ta personlige avgjørelser for barnet, innenfor rammene av barnets medbestemmelsesrett. For å kunne ivareta omsorgsplikten, må foresatte ha informasjon om tiltaket og gis anledning til å motsette seg at det tas en test slik at de selv kan velge om barna deres skal være en del av et testregime. Barn eller unge som ikke gjennomfører et av de aktuelle testregimene skal gjennomføre smittekarantene i samsvar med forskriftens § 4.

Eventuelle kapasitetsutfordringer i kommunen

Det presiseres at testing som vurdert og behandlet i dette oppdraget ikke vil gjelde alle barnehager, skoler eller andre opplærings- og utdanningsvirksomheter, kun der det avdekkes smitte. Kommunalt smittesporingsteam skal definere nærkontakter og det er bare disse som er aktuelle for testing som gir unntak fra karantene. Som den faglige vurderingen fra Folkehelseinstituttet påpeker er det erfaringer om at man i mange tilfeller har definert en langt videre gruppe som nærkontakter enn det forskriften bestemmer. Alle smitteutbrudd har satt kommunens TISK-kapasitet under press. Intensjonen med så rask innsats som mulig er å begrense videre smitteutbredelse raskt og dermed avgrense et utbrudd. Det krever rask innsats, men redusert belastning over tid. Det er derfor viktig at kommunen har beredskap for rask kapasitet. Dette kan redusere behov for stor kapasitet.

Kommunen bør etablere beredskap for rask testing

Kommunen bør ha planer for hvilket testregime de ønsker å benytte seg av for testing av barn og unge og iverksette beredskap slik at testing kan starte raskest mulig etter at smitte er påvist. Slik kan både smitteutbrudd avgrenses raskt og karantene hos barn og unge begrenses kraftig. Kommunen bør også vurdere å ha et beredskapslager av antigen hurtigtester. Dette kan bestilles fra helsedirektoratet, se https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/koronavirus/testing-isolasjon-smittesporing-og-karantene/testing#bestille-antigen-hurtigtester-informasjon-til-kommuner-helseforetak-og-regionale-helseforetak

Mer utfyllende informasjon og forslag til informasjonsmateriell finnes i Helsedirektoratets koronaveileder https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/koronavirus/testing-isolasjon-smittesporing-og-karantene/testing/testing-erstatte-smittekarantene-barn-og-unge

Vennlig hilsen

Espen Rostrup Nakstad e.f.
fungerende helsedirektør

Magne Jebe Rekvig
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
Landets fylker;Landets universiteter;FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no;HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, Krisestab HOD;Landets statsforvaltere